

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 22. aprila 2024. godine
Br. ref.: RK 2414/24

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI267/23

Podnosilac

Elife Murseli

**Ocena ustavnosti presude [Pml. br. 368/2023] Vrhovnog suda Kosovo
od 17. avgusta 2023. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija i
Enver Peci, sudija
Jeton Bytyqi, sudija

Podnositeljka zahteva

1. Zahtev je podnela Elife Murseli iz sela Doganović, opština Kačanik (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva).

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava ustavnost presude [Pml. br. 368/2023] Vrhovnog suda Kosova (u daljem tekstu: Vrhovni sud) od 17. avgusta 2023. godine u vezi sa presudom [PAL. br. 101/23] Apelacionog suda od 27. aprila 2023. godine u vezi sa presudom [P. br. 288/19] Osnovnog suda u Uroševcu - odeljenja u Kačaniku (u daljem tekstu: Osnovni sud) od 8. decembra 2022. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenih odluka redovnih sudova, kojima se navodi da su podnositeljki zahteva povređena prava i slobode zagarantovane članom 29. [Pravo na slobodu i sigurnost], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] i članom 55. [Ograničenje prava i osnovnih sloboda] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) i članom 5. (Pravo na slobodu i sigurnost) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1 i 5, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. (Procesuiranje podnesaka) i 47. (Individualni zahtevi) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 25 (Podnošenje zahteva i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim Sudom

5. Dana 5. decembra 2023. godine, podnositeljka je podnela zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 8. decembra 2023. godine, predsednica Suda je, odlukom [br. GJR.KI267/23], imenovala sudiju Radomira Labana za sudiju izvestioca, dok je odlukom [br. KSH.KI267/23], imenovala Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Gresa Caka Nimani kao predsedavajuća, Bajram Ljatifi i Safet Hoxha kao članovi.
7. Dana 21. decembra 2023. godine, Sud je obavestio podnositeljku o registraciji zahteva i istog dana dostavio kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
8. Dana 11. marta 2024. godine, sudija Jeton Bytyqi je položio zakletvu pred Predsednicom Republike Kosovo, pri čemu je počeo njegov mandat u Sudu.
9. Dana 27. marta 2024. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

10. Na osnovu spisa predmeta Sud primećuje da se podnositeljska pred ovim sudom pojavljuje kao podnositeljka zahteva u još tri individualna zahteva u kojima je Sud odlučio rešenima o neprihvatljivosti, a to su zahtevi KI159/14, KI55/15 i KI151/17. Individualni zahtevi KI159/14, KI 55/15, su povezani, ali nisu relevantni, dok individualni zahtev KI151/17 nije ni povezan ni relevantan za aktuelni slučaj.
11. Što se tiče konkretnog slučaja Sud nalazi da je podnositeljka zahteva, bila udaljena sa pozicije direktora u vrtiću „Agimi“ u Kačaniku. Shodno tome, ona je pokrenula nekoliko

sudskih postupaka. Ona tvrdi da je u jednom od tih sudskih postupaka dobila pravosnažnu sudsku odluku u kojoj se njoj omogućuje da se vrati na svoje radno mesto. Podnositeljska zahteva je pokrenula izvršni postupak pred Osnovnim sudom u cilju izvršenja pravosnažne odluke. Međutim, dok je postupak izvršenja bio u toku, ona je samoinicijativno otišla na svoje radno mesto zahtevajući da joj se omogući da nesmetano obavlja svoju funkciju.

12. Predsednik opštine Kačanik je obavestilo policiju da je podnositeljka zahteva bez ovlašćenja ušla u prostorije Vrtića, pri tome „oštećivši i remetivši vaspitno-obrazovni proces koji se odvijao, i ometala zaposlene te ustanove u obavljanju svojih poslova”. Policija je saslušala podnositeljsku zahteva.
13. Dana 23. jula 2019. godine Osnovno tužilaštvo u Uroševcu (u daljem tekstu: Tužilaštvo) podiglo optužnicu [PP.I/II. br. 1131-12/2019] protiv podnositeljke zahteva zbog krivičnog dela samovlašće iz člana 410. Krivičnog zakonika Republike Kosovo (u daljem tekstu: KZK). Sud takođe primećuje da je delo ponovljeno i da je zbog toga podignuta još jedna optužnica [PP.I/II. br. 710 /20] od 1. jula 2020. godine za isto krivično delo (samovlašće, član 410. KZK-a).
14. Dana 12.septembru 2022. godine, na ročištu Osnovni sud je uz saglasnost stranaka, spojio predmete (P.br. 288/19 2019:159441), i (P.br. 152/20 2020:080375), prema optužnicama (PP/II.br. 1131-12/2019) od 23.jula 2019. godine i (PP/II.br. 710/2020) od 01.jula 2020. godine, i odlučio je da se postupak vodi kao predmet sa brojem (P.br. 288/19).
15. Dana 8. decembra 2022. godine, Osnovni sud je doneo presudu [P. br. 288/19], kojom je oglasio krivom podnositeljku zahteva za izvršenje krivičnih dela za koja je optužena, osudivši je na jedinstvenu uslovnu kaznu u vremenskom trajanju od 150 dana, koja se neće izvršiti ako optužena u roku od dve godine ne izvrši neko drugo krivično delo, kao i da plati troškove postupka.
16. U obrazloženju presude [P. br. 288/19], Osnovni sud je, između ostalog, istakao:
 - a) *“Na osnovu dokaza izvedenih na sudskoj raspravi, sud je utvrdio da je optužena izvršila dva krivična dela - samovlašće iz člana 410 stav 1 KZRK-a [...]”;*
 - b) *“Optužena, i pored toga što nije osporila nijedan od elemenata krivičnog dela za koje je optužena i oglasena krivom, samovoljno je, umesto da sačeka odluku nadležnog organa (odluku opštine Kačanik o vraćanju na posao), 7. juna 2019. godine, otišla na radno mesto u JOVC „Agimi“, samo po odluci suda ne čekajući izvršenje odluke o povratku na radno mesto iz opštine Kačanik”;*
 - c) *“Navod optužene da je pokrenut žalbeni postupak i da je zbog toga 04.06.2020. godine optužena otišla na radno mesto iako je obavestena od strane opštine Kačanik odlukom br. 104/02-121/20 od 28.04.2020. godine Disciplinske komisije opštine Kačanik – o udaljavanju sa posla direktora Dečijeg vrtića „Agimi“ u Kačaniku, ne opravdava proizvoljan način iste da tako ode na radno mesto bez neizvršne odluke o vraćanju na to radno mesto i da je poslodavac istu odluku sproveo”;*
 - d) *“Sud se nije upustio u navode optužene o navodnom pravu da joj je načinjena nepravda zbog udaljavanja sa pozicije direktora Dečijeg vrtića „Agimi“ u Kačaniku, jer su za ista oštećena i optužena bili i jesu u građanskom sporu [...]”.*

17. Zastupnica podnositeljke zahteva je, 29. decembra 2022. godine, uložila žalbu Apelacionom sudu na presudu [P. br. 288/19] Osnovnog suda, naglašavajući da je **a)** *osporenom presudom izvršena bitna povreda odredaba krivičnog postupka*, **b)** *da je pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje*, **c)** *da je došlo do povrede Krivičnog zakona*, **d)** *takođe u pogledu krivične sankcije i imovinskopravnog zahteva*'.
18. Dana 27. aprila 2023. godine, Apelacioni sud je doneo presudu [PAL. br. 101/23], kojom je odbio, kao neosnovanu, žalbu zastupnice podnositeljke zahteva, dok je potvrdio presudu [P. br. 288/19] Osnovnog suda od 8. decembra 2022. godine.
19. U obrazloženju presude [PAL. br. 101/23], u vezi sa glavnim navodima žalbe, Apelacioni sud je, između ostalog, istakao:
- a)** *“Zastupnica optužene osporava prvostepenu presudu zbog bitne povrede odredaba Zakonika o krivičnom postupku, član 384, st. 1, tačka 1.12., u vezi sa članom 370, stav 7, ZKP-a, jer prvostepeni sud nije u potpunosti izneo odlučne činjenice na osnovu kojih bi se ispoljile radnje za koje bi se utvrdilo da su potpuno i nesporno iscrpljeni objektivni i subjektivni elementi krivičnog dela za koje tužilaštvo navodi, jer je podnositeljka žalbe predočila dokaze na osnovu kojih je dokazala svoje razloge zbog kojih je bila zatečena na radnom mestu u vreme naznačenom u postupku, dok u obrazloženju, osim činjenice da se sud poziva na predmet u građanskom sporu, nije dao objašnjenja zašto su ti dokazi manje važni za odlučivanje u ovom krivičnom postupku”;*
- b)** *“Veće ovog suda je ocenilo osporenu presudu i u vezi sa povredama krivičnog zakona iz člana 385, te je donelo zaključak da prvostepena presuda nije zahvaćena povredama krivičnog zakona, jer je prvostepeni sud utvrdio bitne elemente postojanja krivičnih dela koja se optuženoj stavljaju na teret, da su svi obrađeni i ocenjeni dokazi doveli do zaključka da su utvrđene činjenice koje karakterišu krivično delo samovlašće iz člana 410, st. 1 KZRK-a za koje se tuži optužena, [...]”;*
- c)** *“Apelacioni sud u Prištini ocenjuje da nisu osnovani žalbeni navodi zastupnice optužene da se optuženoj izrekne blaža kazna – odnosno da se optužena oglasi nevinom i oslobodi optužbe. Ovo iz razloga što je prvostepeni sud uglavnom pravilno utvrdio i ocenio okolnosti koje utiču na određivanje vrste i visine kazne, dok u gore navedenoj žalbi nisu iznete bitne i posebne okolnosti koje nisu ocenjene od strane prvostepenog suda, čime bi se optuženoj opravdalo izricanje blaže kazne [...]”.*
20. Zastupnica podnositeljke zahteva je podnela Vrhovnom sudu zahtev za zaštitu zakonitosti protiv presude Apelacionog suda i Osnovnog suda navodeći; **a)** *da je sa dvema presudama povređen krivični zakonik što je uticalo na zakonitost sudske odluke*, **b)** *utvrđujući da prvostepeni sud uopšte nije ocenio dokaze koje je okrivljena izvela i da se zasnovao na delimičnim dokazima, što kao zaključak nije u dovoljnoj meri iscrpelo zakonsku normu, jer da su dokazi tretirani na isti način, utvrdilo bi se da nisu ispunjeni elementi krivičnog dela za koje je okrivljena oglašena krivom.*
21. Dana 17. avgusta 2023. godine, Vrhovni sud je doneo presudu [Pml. br. 368/2023], kojom je odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti zastupnice podnositeljke zahteva podnet protiv presude [P. br. 288/2019] Osnovnog suda i presude [PAL. br. 101/2023] Apelacionog suda.
22. U obrazloženju svoje presude u vezi sa žalbenim navodima u zahtevu, Vrhovni sud je, između ostalog, zaključio:

a) "Prema oceni Vrhovnog suda Kosova, navod zastupnice osuđene je neosnovan, jer presude protiv kojih je podnet zahtev nisu zahvaćene navodnim povredama".;

b) "Međutim, iz spisa predmeta proizilazi činjenica da nije sporno da je Osnovni sud u Uroševcu odlukom u izvršnom postupku priznao osuđenoj pravo da se vrati na radno mesto i koju opštinski organi još uvek nisu sproveli, te da ova okolnost jasno stavlja do znanja da bi, međutim, osuđena morala da čeka do izvršenja odluke o izvršenju, dok bi u suprotnom preduzimanje radnje odlaska na posao dok se drugo lice nalazi na istom radnom mestu, jasno utvrdilo da su u radnjama osuđene ostvareni bitni elementi krivičnog dela za koje je oglašena krivom i osuđena".;

c) "Prema oceni Vrhovnog suda Kosova, u konkretnom slučaju je slično utvrđeno i u vezi sa drugim slučajem kada je osuđena uprkos činjenici da joj je prekinut radni odnos prema odluci 104/02-9121/20 od 28.04.2020. godine, ona je otišla u kancelariju gde je ranije radila, a da nije imala pravo, i ujedno, u radnjama osuđene su prisutni svi elementi krivičnog dela prema drugoj tački izreke presude prvostepenog suda".;

d) "Iako je zahtev za zaštitu zakonitosti podnet zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka i drugih povreda odredaba krivičnog postupka koje su uticale na zakonitost sudske odluke, ipak, na osnovu njenog sadržaja, predstavljeni su uglavnom navodi u vezi sa pogrešnim i nepotpunim utvrđenim činjeničnim stanjem. Međutim, na osnovu odredbe člana 432 st. 2 KZRK-a, zahtev za zaštitu zakonitosti ne može da se podnese zbog pogrešnog ili nepotpunog utvrđenog činjeničnog stanja stoga je deo podnet za ovaj osnov odbijen, kao neosnovan".

Navodi podnositeljke zahteva

23. Podnositeljka zahteva navodi da su joj osporenim presudama povređena prava i slobode zagarantovane članom 29. [Pravo na slobodu i sigurnost], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] i članom 55. [Ograničenje prava i osnovnih sloboda] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) i članom 5. (Pravo na slobodu i sigurnost) EKLJP-a.
24. Podnositeljka zahteva navode o povredi zagarantovanih prava pojašnjava na sledeći način:
25. Što se tiče povreda člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, podnositeljka zahteva ističe: "Pošto Osnovni sud nije u dovoljnoj meri iscrpeo sve dokaze i činjenično stanje u vezi sa ovim predmetom, uskratio mi je pravo na pravično i nepristrasno suđenje. To zato što je sud odlučio samo na osnovu dokaza koji su išli u korist opštine Kačanik, dok nije uzео u obzir dokaze koji su išli u moju korist, kao što je naglašeno u zahtevu za zaštitu zakonitosti, [...], vezano za propuste prvostepenog suda da u potpunosti iscrpi odredbe Zakona o izvršnom postupku u pogledu isključive nadležnosti suda za izvršenje odluka u vezi sa vraćanjem radnika na posao, jer je takvu odluku imala podnositeljka žalbe u ruci. Vrhovni sud se uopšte nije osvrnuo na ove tvrdnje. Vrhovni sud takođe nije ocenio navode podnositeljke žalbe u pogledu obrazloženja dokazne vrednosti dokaza na osnovu kojih je doneo zaključke o prirodi krivičnih dela. Štaviše, u postupku pred prvostepenim sudom, ispitivanje za oba krivična dela je obavljeno istovremeno bez preciziranja koje su inkriminišuće radnje utvrđene u prvom, a koje u drugom slučaju".
26. Što se tiče navodne povrede člana 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] i člana 55. [Ograničenje prava i osnovnih sloboda] Ustava u vezi sa članom 5. (Pravo na slobodu i sigurnost) EKLJP-a, podnositeljka zahtevu ističe da Vrhovni sud Kosova uopšte nije tumačio njen navod u vezi sa intervencijom policije u vrtiću u prisustvu dece i osoblja,

bez ikakvog pismenog naloga suda ili bilo koje nadležne institucije. Ona dalje navodi da je intervencija policije izvršena po usmenom naređenju predsednika opštine.

27. Što se tiče povreda člana 49. Ustava podnositeljka zahteva ističe: *“Uprkos činjenici da se Vrhovni sud pozvao na slučaj između podnositeljke žalbe i opštine Kačanik, koji je u građanskom sporu, uključujući i to što je obrazložio postojanje izvršne odluke [...] prema kojoj je priznato pravo podnositeljke žalbe da se vrati na radno mesto i nije dovoljno obrazložio da je ova odluka o izvršenju dozvoljena predlogom za izvršenje E. br. 03/2016 od 22.01.2016. godine, ta odluka do sada [...] nikada nije izvršena.*
28. Podnositeljka zahteva traži od Suda da proglasi zahtev prihvatljivim; da utvrdi da je došlo do povrede članova 29, 31, 49 i 55. Ustava u vezi sa članovima 5 i 6 EKLJP-a; da proglasi ništavom presudu [Pml. br. 368/2023] Vrhovnog suda Kosova od 17. avgusta 2023. godine, presudu [PAI. br. 101/23] Apelacionog suda od 27. aprila 2023. godine i presudu [P. br. 288/19] Osnovnog suda od 8. decembra 2022. godine u vezi sa krivičnim delom za koje je oglašena krivom, kao i da se sprovede predlog za izvršenje [E. br. 03/16] od 22. januara 2016. godine.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 29

[Pravo na slobodu i sigurnost]

*“Svakome se garantuje pravo na slobodu i sigurnost. Niko ne može biti lišen slobode izuzev zakonom propisanih slučajeva i na osnovu odluke nadležnog suda, i to:
[...]*”

Član 31

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. *“Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.*
2. *Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda”.*

Član 49

[Pravo na rad i obavljanje profesije]

1. *“Garantuje se pravo na rad.*
2. *Svako lice ima pravo da slobodno izabere svoju profesiju i radno mesto”.*

Član 55

[Ograničenje prava i osnovnih sloboda]

1. *“Prava i osnovne slobode garantovane ovim Ustavom, se jedino mogu ograničiti zakonom.*

2. *Prava i osnovne slobode garantovane ovim Ustavom, se mogu ograničiti samo do onih mera koje su neizbežne, kako bi se u otvorenom i demokratskom društvu ispunio cilj, radi kojeg je dozvoljeno ograničenje.*
3. *Ograničenja garantovanih prava i osnovnih sloboda garantovanih ovim Ustavom, se ne mogu sprovoditi u druge svrhe, osim onih zbog kojih su određena.*
4. *U slučaju ograničavanja ljudskih prava i sloboda i sprovođenja istih, sve institucije javne vlasti, a posebno sudovi, su dužni da se posvete suštini prava koje se ograničava, značaju cilja ograničenja, prirodi ograničenja, odnosu ograničenja sa ciljem koji se želi postići, kao i razmatranju mogućnosti realizovanja tog cilja sa što blažim ograničenjima.*
5. *Ograničenje prava i sloboda garantovanih ovim Ustavom, na nijedan način ne sme da ospori suštinu garantovanih prava”.*

Evropska konvencija o ljudskim pravima

Član 5 (Pravo na slobodu i sigurnost)

1. *“Svako ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Niko ne smije biti lišen slobode izuzev u niže navedenim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom:*
 - a) *zakonitog lišenja slobode po presudi nadležnog suda;*
 - b) *zakonitog hapšenja ili lišenja slobode zbog nepovinoavanja zakonitom nalogu suda ili u cilju osiguranja izvršenja bilo koje obaveze propisane zakonom;*
 - c) *zakonitog hapšenja ili lišenja slobode radi privođenja nadležnoj sudskoj vlasti, kada postoji opravdana sumnja da je ta osoba izvršila krivično djelo ili kada postoje valjani razlozi da se osoba spreći da izvrši krivično djelo ili da, nakon izvršenja krivičnog djela, pobjegne;*
 - d) *lišenja slobode maloljetnika, prema zakonitom nalogu, radi odgajanja pod nadzorom ili zakonitog pritvaranja zbog privođenja nadležnoj vlasti;*
 - e) *zakonitog lišenja slobode osoba da bi se spriječilo širenje neke zarazne bolesti, pritvaranja mentalno obolelih osoba, alkoholičara ili narkomana ili skitnica;*
 - f) *zakonitog hapšenja ili lišenja slobode osobe u cilju sprečavanja ilegalnog ulaska u zemlju ili osobe protiv koje je u toku postupak deportacije ili ekstradicije;*
2. *Svako ko je uhapšen bit će odmah obavješten, na jeziku koji razume, o razlozima hapšenja i o svim optužbama protiv njega”.*

Član 6 (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje)

1. *“Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi*

maloljetnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao naneti štetu interesima pravde.

2. Svako ko je optužen za krivično delo smatra se nevinim dok se njegova krivica po zakonu ne dokaže.
3. Svako ko je optužen za krivično delo ima sledeća minimalna prava:
 - a) da odmah, na jeziku koji razume, bude podrobno obavešten o prirodi i razlogu optužbe protiv njega;
 - b) da mu se osiguraju vrijeme i uslovi neophodni za pripremanje odbrane;
 - c) da se brani sam ili uz pomoć branioca koga sam izabere ili da, ukoliko ne raspolaže sredstvima da plati branioca, da ga dobije besplatno, kada to nalažu interesi pravde;
 - d) da sam ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svedoka odbrane odobri pod uslovima koji važe i za svedoka optužbe”.

KRIVIČNI ZAKONIK BR. 06/L-074 REPUBLIKE KOSOVO

Član 410 Samovlašće

1. “Ko samovlasno vrši pravo za koje veruje da mu pripada umesto da se obrati nadležnom organu, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.
2. Ko upotrebom sile ili ozbiljne pretnje vrši neko pravo za koje veruje da mu pripada, umesto da se obrati nadležnom organu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.
3. Ako krivično delo iz stava 2. ovog člana učini izvršilac delujući kao član grupe, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine”.

ZAKON BR. 04/L-139 O IZVRŠNOM POSTUPKU

GLAVA XVII IZVRŠENJE ODLUKE O VRAĆANJU RADNIKA NA RADNOM MESTU

Član 312 Mesna nadležnost

1. “Za rešavanje o predlogu za izvršenje na osnovu izvršnog dokumenta, kojim je poslodavcu naloženo da radnika vrati na posao, ili da ga raspoređuje na odgovarajuće radno mesto i za sprovođenje izvršenja, mesno nadležan je sud na čijem je području zasnovan radni odnos.
2. Sud ima isključivu nadležnost za izvršenje odluka u vezi sa vraćanjem radnika i civilnih službenika na posao”.

Član 313 Rok za podnošenje predloga za izvršenje

“Predlog za izvršenje na osnovu izvršnog dokumenta o vraćanju na radno mesto, kojim je poslodavcu naloženo da radnika vrati na posao može se podneti u roku od devedeset (90) dana, od dana kada je odluka postala pravosnažna”.

Član 314 **Način primene izvršenja**

1. *“Izvršenje na osnovu izvršnog dokumenta kojim je poslodavcu naloženo da radnika vrati na posao, ili da ga rasporedi na odgovarajuće radno mesto, sprovodi se izricanjem novčanih kazni protiv poslodavca i njegovog odgovornog lica.*
2. *Novčana kazna izriče se shodno odredbi člana 15 i 16 ovog zakona i odredbi o izvršenju, u cilju namirenja potraživanja za radnju koju može izvršiti samo dužnik”.*

Ocena prihvatljivosti zahteva

29. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom.
30. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

[...]

31. Sud se poziva i na članove 47. (Individualni zahtevi), 48. (Tačnost podneska) i 49. (rokovi) Zakona, koji propisuju:

Član 47 *(Individualni zahtevi)*

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Član 48 *(Tačnost podneska)*

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49 *(Rokovi)*

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku ...”.

32. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud smatra da je podnositeljka zahteva ovlašćena strana, koja osporava akt javnog organa, odnosno presudu [Pml. br. 368/2023] Vrhovnog suda od 17. avgusta 2023. godine, nakon što je iscrpela sva pravna sredstva. Podnositeljka zahteva je takođe naglasila osnovna prava i slobode za koje navodi da su joj povređene, u skladu sa članom 48. (Tačnost podneska) Zakona, i podnela je zahtev u skladu sa rokovima propisanim u članu 49. Zakona.
33. Pored toga, Sud se takođe poziva na pravilo 34 (2) Poslovnika, koje propisuje:
- “(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim ako je zahtev očigledno neosnovan kada podnosilac/tejlka zahteva nije dovoljno dokazao/la i potkrepio/la svoju tvrdnju”.*
34. Sud prvo ističe da gore navedeno pravilo, na osnovu sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) i Suda, omogućava poslednje navedenom da proglašava zahteve neprihvatljivim iz razloga koji se odnose na meritum slučaja. Tačnije, na osnovu ovog pravila, Sud može proglasiti zahtev neprihvatljivim na osnovu i nakon ocene njegovog merituma, odnosno ako isti oceni da je sadržaj zahteva očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 34 Poslovnika.
35. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao „očigledno neosnovan“ u celini ili samo u odnosu na određeni navod koji zahtev može sadržati. S tim u vezi, tačnije je nazivati ih „očigledno neosnovanim navodima“. Poslednje navedeni se, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mogu svrstati u četiri različite grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi „četvrtog stepena“; (ii) navodi kategorisani „odsustvom očigledne ili evidentne povrede“; (iii) navodi koji su „nepotkrepljeni ili neobrazloženi“; i na kraju, (iv) „konfuzni i nejasni“ navodi (vidi, slučajevev ESLJP-a: [Kemmachev protiv Francuske](#), prijava br. [17621/01](#), kategorija (i), [Mentzen protiv Letonije](#), prijava br. [71074/01](#), kategorija (ii) i [Trofimchuk protiv Ukrajine](#), prijava br. [4241/03](#), kategorija (iii)).
36. U smislu ocene prihvatljivosti zahteva, odnosno, ocenjujući da li je isti očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, Sud će se prvo podsetiti na suštinu slučaja sadržanu u ovom zahtevu i na relevantne navode podnositeljke zahteva, pri čijoj oceni će Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojima je, prema članu 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.
37. Sud sagledavajući konkretne navode podnositeljske zahteva i način kako su oni kategorizovani, smatra da je suština svih njenih navoda povezana sa članom 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLjP, a koje dovodi u vezi sa krivičnim postupkom, dok su ostale navedne povrede Ustava i EKLjP, nastale upravo kao posledica nepravilnog sudskog postupka u kome je ona osuđena. Imajući to u vidu Sud dodaje da je on odgovoran za karakterizaciju ustavnih pitanja koja mogu biti sadržana u konkretnom slučaju i da može dobrovoljno da razmatra žalbe date na osnovu odredbi ili stavova koje stranke nisu izričito zahtevale
38. Vraćajući se na konkretan slučaj, Sud podseća da je podnositeljka zahteva u krivičnom postupku pravnosnažno osuđena presudama redovnih sudova za izvršena krivična dela samovlašće iz člana 410, st. 1 KZRK-a.
39. Sud primećuje da podnositeljka zahteva povezuje sve povrede Ustava i EKLjP sa postupcima koji su razvijeni u svim fazama pred redovnim sudovima, te je shodno tome Sud dužan da odgovori na pitanje da li su postupci u celini bili pravični, u kontekstu, **i**) da li su sudovi pravilno izvodili dokaze, i da li su odstupili od optužnice, **ii**) da li je

intervencija policije u vrtiću bila proizvoljna, i **iii**) da li je podnositeljka imala pravo da se vrati na posao prema zakonu o izvršnom postupku odlukom suda:

i) da li je su sudovi pravilno izvodili dokaze, i da li je bilo odstupanja od optužnice

40. Dakle, sagledavajući pravičnost sudskog postupka u kontekstu navoda podnositeljke, i) da je došlo do nepravilnog izvođenja dokaza, odnosno da sudovi nisu uzeli u obzir dokazi koje je ona predložila, Sud podseća na sudsku praksu ESLJP-a i Ustavnog suda, prema kojoj je dužnost redovnih sudova, a posebno prvostepenog suda, da ocenjuju predočene dokaze i njihov značaj u konkretnom slučaju (vidi, odluku ESLJP-a: *Elsholz protiv Nemačke*, presuda od 13. jula 2000. godine, zahtev br. 25735/94, stav 66). Stoga, Sud neće ocenjivati kvalitet nalaza redovnih sudova u pogledu ocene dokaza, osim u slučajevima kada je ta ocena očigledno proizvoljna.
41. Sud takođe podseća na sudsku praksu ESLJP-a i Ustavnog suda, prema kojoj je dužnost redovnih sudova, a posebno prvostepenog suda, da ocenjuju predočene dokaze i njihov značaj u konkretnom slučaju (vidi, odluku ESLJP-a: *Elsholz protiv Nemačke*, presuda od 13. jula 2000. godine, zahtev br. 25735/94, stav 66). Stoga, Sud neće ocenjivati kvalitet nalaza redovnih sudova u pogledu ocene dokaza, osim u slučajevima kada je ta ocena očigledno proizvoljna.
42. Slično tome, Sud se neće upuštati u ono u koje dokaze stranaka u postupku veruju redovni sudovi na osnovu slobodne sudske ocene. Sud takođe ističe da su redovni sudovi dužni da sve dokaze pojedinačno i u odnosu na druge dokaze savesno ocenjuju, a zatim na osnovu takve pažljive ocene zaključe da li je neka činjenica dokazana, što je predviđeno i članom 361, st. 2 KZK-a. Međutim, slobodna ocena dokaza zahteva obrazloženje, kako svakog dokaza pojedinačno, tako i svih dokaza zajedno, i dovođenje svih dokaza u međusobni logički odnos (vidi, odluku ESLJP-a: *Suominen protiv Finske*, presuda od 1. jula 2003. godine, prijava br. 37801/97, stav 36).
43. Na osnovu gore navedenog, ocenjujući navode koji se odnose na navodne povrede člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, Sud utvrđuje da je važno istaći da je pravda koja se zahteva gore navedenim članovima više „proceduralna“ nego „materijalna“ pravda. U praksi, koncept "proceduralne pravde" uključuje: **(i)** obezbeđivanje kontradiktornosti postupaka i načela proceduralne kontradiktornosti; **(ii)** mogućnost stranaka da iznesu argumente i dokaze u različitim fazama postupka koji se smatraju važnim za slučaj; **(iii)** garantovanje efikasnog osporavanja argumenata i dokaza od strane suprotne strane; i **(iv)** pravo da se argumenti koji su objektivno važni za rešavanje slučaja saslušaju i razmatraju od strane redovnih sudova na odgovarajući način (vidi, između ostalog, slučaj ESLJP-a: *Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije*, br. 10590/83, presuda od 6. decembra 1988. godine, stav 68; i slučajeve Ustavnog suda: [KI128/19](#), podnosilac zahteva: *Artan Mala*, rešenje o neprihvatljivosti od 25. februara 2021. godine, stav 58; i [KI22/19](#), podnosilac zahteva: *Sabit Ilazi*, rešenje o neprihvatljivosti od 7. juna 2019. godine, stav 42).
44. Dakle sagledavajući postupak pred prvostepenim sudom, za Sud je više nego očigledno da se on u postupku izvođenja dokaza u potpunosti pridržavao svojih obaveza koja proističu iz člana 31 Ustava i člana 6 EKLJP, a što se može videti na osnovu spisa predmeta kao i proceduralnih radnji Osnovnog suda. Šta više, Sud ne može a da ne primeti da je podnositeljka zahteva u postupku bila predstavljena od strane branioca, koji tokom glavnog pretresa nije imao primedbi na sam tok suđenja, a što je Osnovni sud posebno i konstataovao u presudi, u kojoj je izričito naveo "Nije bilo pitanja i primedbi od branioca optužene u pogledu odbrane."

45. Sud dalje nalazi, da je podnositeljka zahteva iste žalbene navode iznela i pred Apelacionim sudom, za koje je po mišljenju ovog suda Apelacioni sud dao više nego prihvatljivo objašnjenje zašto su ti žalbeni navodi podnositeljke neosnovani, pri tome fokusirajući se na činjenicu da je glavni pretres, a) održan sa licima čije je prisustvo bilo potrebno, b) da su svi dokazi koji su razmotreni, prihvatljivi jer su ispunili formalnu pravnu stranu, c) da su se prava optužene poštovala tokom svih faza odvijanja postupka da bi se utvrdila krivica ili ne krivica u vezi sa krivičnim delima za koja se tereti, d) da je prvostepeni sud jasno procenio tačnost svakog dokaza i da je dao razloge o njihovom usvajanju ili ne usvajanju, te da je jasno obrazložio zašto neke dokaze smatra relevantnim a, neke nerelevantnim za odlučivanje u krivičnoj stvari.
46. Takođe i u presudi Vrhovnog suda, Sud nalazi pravno obrazloženje u kome se on upravo bavio pitanjima prihvatljivosti dokaza, pri čemu je i konstatovao, da su se nižestepeni sudovi *“detaljno izvršili ocenjivanje svih izvođenih dokaza, na osnovu kojih se došlo do zaključka da su se u radnjama osuđene ostvarene sve karakteristike pomenutih krivičnih dela.”*
47. U tom kontekstu, Sud ocenjuje da su u slučaju podnositeljke zahteva, svi gore navedeni kriterijumi poštovani od strane redovnih sudova. Podnositeljka zahteva možda i dalje nije zadovoljna odlukom suda u njenom slučaju, ali to nezadovoljstvo samo po sebi ne može poslužiti kao argumentovana osnova za tvrdnju o povredi osnovnih prava i sloboda zagwarantovanih Ustavom (vidi, slučaj ESLJP-a: *Mezotur-Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, br. 5503/02, presuda od 26. jula 2005. godine, stav 21).

U odnosu na navode podnositeljke da je Sud odstupio od optužnice

48. Sud takođe primećuje da podnositeljka zahteva pred sudom tvrdi i povredu člana 31 Ustava u smislu odstupanja od optužnice, odnosno da je ispitana za dva krivična dela koja njoj nisu bila razjašnjena. Međutim, Sud sagledavajući suštinu sudskog postupka primećuje, da je reč o dva puta ponovljenom krivičnom delu iste prirode, koje je podnositeljka zahteva izvršila u različitom vremenskom intervalu, te da je tužilaštvo shodno tome podiglo dve optužnice, ali da su uz saglasnost stranaka, znači i uz saglasnost njenu i njenog branioca, došlo do njihovog spajanja u jednu optužnicu, sa istim krivičnim delom, sa šta je kasnije i osuđena pravosnažnom presudom, a što se može zaključiti na osnovu dela obrazloženja presude Osnovnog suda, samim tim zaključak suda jeste da u postupcima pred redovnim sudovima nije bilo odstupanje od izvorne optužnice, već o proceduralnom spajanju dva predmeta u jedan a sa čime se i zastupnik podnositeljke saglasio.
49. Stoga, Sud nalazi da su navodi podnositeljke zahteva, i) da je izostala ocena dokaza, i ii) da je došlo do odstupanja od optužnice, i time došlo do povrede člana 31 Ustav u vezi sa članom 6 EKLJP, neosnovani.
- ii) da li je postupkom intervencije od strane policije u vrtiću došlo do povrede člana 29 i 55 Ustava u vezi sa članom 5 EKLJP**
50. Podnositeljka zahteva povredu člana 29 Ustava u vezi sa članom 5 EKLJP, dovodi u vezu sa postupkom policije. Konkretnije podnositeljka tvrdi **ii) da je intervencija policije u vrtiću bila proizvoljna**, a da taj njen navod koji je pokrenula u zahtevu za zaštitu zakonitosti nije bio ocenjen od strane Vrhovnog suda.
51. Sud pre svega navodi da član 29 Ustava propisuje da se *“Svakome garantuje pravo na slobodu i sigurnost, i da Niko ne može biti lišen slobode izuzev zakonom propisanih slučajeva i na osnovu odluke nadležnog suda”*,

52. U datim okolnostima slučaja Sud ne nalazi bilo kakvu proizvoljnost u radnjama policije u kontekstu da je trebalo da ima sudski nalog u vreme kada je izvršila intervenciju u vrtiću. Član 29 odgovara na lišavanje slobode duže od 48 sati od strane policije bez naloga suda, a u konkretnom slučaju se ne radi o tome, već o intervenciji policije u cilju utvrđivanja postojana bića krivičnog dela. Takva radnja policije nije dovela ni do ograničavanja prava podnositeljke zahteva kao što ona navodi u zahtevu.
53. Uzimajući u obzir gore navedeno, Sud utvrđuje da su navodi podnositeljke zahteva da je do povrede članova 29 i 55. Ustava u vezi sa članom 5. EKLJP-a došlo zbog intervencije policije u vrtiću, neosnovani.
- iii) da li je podnositeljka zahteva imala pravo da se vrati na posao prema zakonu o izvršnom postupku odlukom suda*
54. Razmatrajući treći navod podnositeljke zahteva da je pogrešno primenjen zakon od strane sudova i da je imala pravo da se vrati na radno mesto, to je nešto što, prema podnositeljki zahteva, krši član 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, kao i članom 49. Ustava.
55. Imajući u vidu navod podnositeljke zahteva o pogrešnoj primeni zakona za izvršenje ili neizvršenje sudske odluke, tako nešto nije predmet razmatranja ovog slučaja, međutim i pored toga Sud mora da navede da ukoliko se pravosnažna odluka ne izvrši od strane relevantnih organa, onda se moraju poštovati posebne izvršne procedure, odnosno moraju se iscrpeti raspoloživa pravna sredstva. Ali, uzimajući u obzir iznete činjenice i navode, Sud primećuje da čak i sama podnositeljka zahteva priznaje da u vezi sa odlukom suda da se vrati na radno mesto „*ta odluka nikada nije izvršena*“. Dakle, polazeći od ove premise, Sud dolazi do zaključka da je podnositeljka zahteva imala pravo da se vrati na posao odlukom suda, ali treba napomenuti da odluka treba da bude predmet izvršnog postupka preko nadležnih sudova, pozivajući se na odluku Vrhovnog suda. U konkretnom slučaju, Sud primećuje da podnositeljka zahteva nije poštovala zakonske procedure izvršenja i način na koji je postupila u suprotnosti je sa zakonskim normama, pa je stoga izvršila krivično delo.
56. Isto tako, u kontekstu činjenice da li je povređen član 49. Ustava, tvrdeći da joj je uskraćeno pravo na rad, ovaj član se mora tumačiti u odnosu na međunarodne instrumente koji se primenjuju na Kosovu. Prvi stav člana 49 treba posmatrati u kontekstu prava na rad, odnosno radnog odnosa. Ustav garantuje da svako ima pravo na poštovanje svoje ličnosti na radu, bezbedne i zdrave uslove na radu, neophodnu zaštitu na radu, ograničeno radno vreme, dnevni i nedeljni odmor, plaćeni godišnji odmor, pravičnu naknadu za rad i pravnu zaštitu u slučaju o prestanku radnog odnosa. Ova prava su neotuđiva i niko ih ne može izbeći. Međutim, Sud ne nalazi da je ovakvih povreda bilo zbog činjenice da, iako je bilo odugovlačenja sudskih postupaka, to ne ukazuje na povredu radnih prava. Podnositeljki zahteva nikada nije uskraćeno pravo u svojoj profesiji, u širokom tumačenju. Međutim, treba napomenuti da razmatranje pitanja zaposlenja ili ne, nije predmet razmatranja, te se Sud neće dalje baviti ovim pitanjem.
57. Uzimajući u obzir gore navedeno, Sud utvrđuje da su presude o krivičnoj odgovornosti podnositeljke zahteva u skladu sa zakonskim normama, te stoga, ni u ovom slučaju, nema povrede prava na pravično i nepristrasno suđenje prema članu 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, niti prema članu 49. Ustava.
58. Konačno, Sud zaključuje da se navodi podnositeljke zahteva u celini trebaju proglasiti neprihvatljivim, kao očigledno neosnovani, iz razloga što je nakon analize utvrđeno da njeni navodi o povredi prava na „pravično suđenje“ spadaju u navode kategorije (iii)

„nepotkrepljenih ili neobrazloženih“ navoda, stoga su svi navodi podnositeljke zahteva očigledno neosnovani na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 34 Poslovnika.

59. Stoga, zahtev treba da se odbije, kao neprihvatljiv, na ustavnim osnovama, kao što je propisano članom 113 (7) Ustava, utvrđeno članovima 47. i 48. Zakona i dalje precizirano u pravilu 34, stava 2 Poslovnika.

IZ TIH RZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 47. i 48. Zakona i pravilom 34 (2) Poslovnika, dana 27.marta 2024. godine, jednoglasno,

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu na dan objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo u skladu sa stavom 5, člana 20. Zakona.

Sudija izvestilac

Predsednica Ustavnog suda

Radomir Laban

Gresa Caka-Nimani